

Emlékezés Dávid Lajos gyógyszerészprofesszorra születésének 110. évfordulóján

Dr. Zallár Andor

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Kar épületének (Szeged, Eötvös u. 6. sz.) lépcsőházában a hallgatók, az oktatók és a látogatók nap mint nap láthatják *dr. Dávid Lajos* professzor emléktábláját. A márványtábla emlékeztet *Dávid professzor* több mint három és fél évtizedes szegedi működésére, oktató neve-

ző munkájára. Emlékét őrzi azok számára, akik ismerheték, akikkel együtt dolgozott. Emlékezésre készíti az utánunk jövőket, hogy soha ne felejtsek el Dávid gyógyszerészprofesszort, generációk oktatóját, a szegedi és hazai gyógyszerészet kiemelkedő művelőjét, az egyetem kiváló professzorát.

Dr. Dávid Lajos Erdélyben, Kézdivásárhelyen (Háromszék vármegye) született 1889. október 18-án. Iskolai tanulmányait szülővárosában végezte. A gyógyszerészi pályát választotta hivatásul. Gyógyszerészgyakornoki idejét tanítómesterénél, későbbi atyai jó barátja, *Jancsó Géza* gyógyszerész kézdívásárhelyi gyógyszerertárában töltötte el.

Egyetemi tanulmányait a kolozsvári Ferencz József Tudományegyetemen végezte. Gyógyszerészi oklevelét 1911-ben, gyógyszerdoktori oklevelét pedig 1913-ban ugyanott szerezte meg. Már egész fiatalon, egyetemi hallgató korában, 1910-től az egyetemi gyógyszerertárban dolgozott mint gyakornok. 1911-ben jelent meg a Hyperolról szóló első dolgozata. 1914 augusztusától kezdve leszereléséig katonai szolgálatot teljesített. Közben 1915-től kezdve a kolozsvári egyetemi gyógyszerertárba vezényelték. 1916-ban és 1917-ben értékes tudományos munkái jelentek meg („A Riopan tableta”; „A fontosabb morphin meghatározó módszerek”. „A Domopon morphin tartalma”).

1919-ben egyetemi gyógyszerertári vegyészé neveztek ki. A trianoni-békediktátum alapján a románok átvtették a kolozsvári egyetemet, ezért a Ferencz József Tudományegyetemet a magyar hatóságok ideiglenesen Budapesten helyezték el. A gyógyszerertár 1920. december 9-én a Révész-utcai hadirokkant kórház házigyógyszerára helyiségében kezdte meg működését.

A kolozsvári egyetem szegedi elhelyezése során az egyetemi gyógyszerertárt 1921 októberében a Kálvária téri fémipari iskola szárnyépületében helyezték el. A gyógyszerertár felállítására, berendezésére és az előadások megtartására Dávid Lajos kapott megbízást, mert *Ferencz Áron dr.* az intézet volt igazgatója nem foglalta el állását, Kolozsvárott maradt. A nehéz gazdasági helyzetben a fel-

adat nem volt egyszerű. A klinikák igényes gyógyszerellátásának biztosítása, a tanszég munkatársak kiválasztása, a gyógyszerész gyakornoki tanfolyam megszervezése, a gyógyszerész- és orvostanhallgatók oktatása, a gyógyszerész-doktoranduszok munkájának irányítása, igen nehéz feladatot jelentett.

A szegedi Kálvária tér 5/b. alatti szűkös elhelyezés következtében Dávid dr. a csaknem hetven hallgató közül egyszerre legfeljebb tíz-tizenötöt tudott foglalkoztatni. Az akadályok, a nehéz körülmények ellenére Dávid Lajos fáradhatatlan munkája és kiváló szervezőképessége révén a gyógyszerertár 1922. január 7-én megkezdte működését.

Az elismerés nem maradhatott el. 1922-ben egyetemi gyógyszerertári fővegyészé nevezték ki. Az Orvostudományi Kar még ez évben, 33 éves korában, egyetemi magántanárrá habilitálta „A gyógyszervizsgálat különös tekintettel az alkaloidákra” tárgykörből. 1926 májusában az intézet igazgatójává nevezték ki.

Abban az időben a gyógyszerészhallgatók oktatására magyar nyelvű tankönyv nem állt rendelkezésre. Ezért Dávid tanár megírta és anyagi támogatás nélkül 1927-ben kiadta a 32 iv terjedelmű, kvalitatív vizsgálatokat tartalmazó Gyógyszerészet c. könyvének I. kötetét. Ezt követte az 1929-ben kiadott II. kötet 19 iv terjedelemben, amely a kvantitatív vizsgálatokkal foglalkozott, majd 1937-ben megjelent a III. kötet 12 iv terjedelemben, amelynek témája a gyógyszerkészítés volt. Ezeket a köteteket használták évtizedeken át a hallgatók, sőt a gyakorló gyógyszerészek is. Szakírásaiban és előadásaiban is mindig a gyakorlati életre oktatta hallgatóit.

A szorosban vett gyógyszerészképzési feladatain kívül az Orvostudományi Kar Tanácsa megbízta az orvostanhallgatók részére gyógyszerészi kollégiumok előadásával. Szakmai elismerését fémjelezte, hogy Szent-Györgyi Albert kérésére ő állította össze a szegedi egyetemen az orvostanhallgatók kémiai alaptantárgy tananyagát.

Munkásságának elismeréseként 1930-ban címzetes egyetemi rendkívüli tanári címet kapott.

1931-ben méltó helyre került a gyógyszerertár, a Dóm téren felépített épületben, az elméleti intézetek között. A költözés, a korszerű berendezés és felszerelés biztosítása, ismét próbára tette Dávid Lajos szakmai és vezetői képességét. A feladatoktól soha nem riadt meg, így most is a reá hátruló egyetemi teendőket kiemelkedő színvonalon végezte el. Vezetése alatt intézményének keretei imponálóan bővültek, mely 1933-tól Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszerertár néven működött.

Dávid professzor több egyetemi bizottság tagja volt. Jelentős szerepet vállalt a „Tandijmentességi Bizottság”-ban és a gyógyszerészhallgatók képzésével foglalkozó karközi bizottságban.

Az Orvostudományi Kar elismerte Dávid Lajos szakmai, kutatói és oktatói érdemeit és 1944. május 22-én

egyetemi nyilvános, rendes tanárrá nevezték ki. Az elismerés és megbecsülés kiemelkedő eseményeként Dávid professzor azon kevesek közé tartozott, akik gyógyszerész egyetemi tanárként dékáni tisztséget töltöttek be az Orvostudományi Karon (1947/1948. tanévben). Majd prodeán volt az 1948/49. tanévben. Tudományos tevékenysége alapján 1952-ben gyógyszerészi tudományok kandidátusa minősítést kapott.

Dávid professzor harminchat évi szegedi működését a lankadatlan munka jellemezte. Könyvein kívül 93 szakirodalmi közleménye jelent meg külföldi és hazai szaklapokban.

Kedvenc kutatási területe volt a galenusi és recepturái készítmények előállításának tökéletesítése és azok vizsgálata, valamint a fitokémiai preparatív és analitikai vizsgálatok.

Tudományos munkásságát elismerték bel- és külföldön egyaránt. Már az 1920-as években azon hazai gyógyszerész szerzők egyike volt, akik elsőként publikáltak külföldi szaklapokban. Munkásságának elismertségét bizonyítja, hogy számos hazai és külföldi tudományos társaság tagjai sorába választották. A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság (1925–), a Finn-Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság (1934–), a Magyar Kémikusok Egyesülete (1942–), a Deutsche Chemische Gesellschaft (1922–), az American Chemical Society (1928–), az American Association for the Advancement of Science (1929–), a Federation International Pharmaceutique (1948–) stb. tagja volt.

Emberi kapcsolatairól szólva Novák professzor 1962.

évi nekrológiájában így jellemzi őt: „Tanártársainak mindig segítő, megértő, készséges jó barátja, közvetlen munkatársainak és tanítványainak szerető, türelmes atyai tanítója volt”.

Dávid professzort 12 évi kolozsvári és 36 évi szegedi egyetemi szolgálati év után 1958. szeptember 30-án nyugdíjazták, s röviddel ezután Szegeden, 1962. augusztus 20-án elhunyt.

A hálás tanítványok, munkatársak kegyelettel emlékeztek meg Szegeden 1989. október 14-én Dávid Lajos professzor születésének 100. évfordulójáról.

Most a 110. évforduló alkalmából ezen megemlékezés legyen az iránta érzett tisztelet szerény virága.

IRODALOM

1. Ferencz Á., Dávid L.: A Ferencz József Tudományegyetem Gyógyszerészeti Intézete és Egyetemi Gyógyszertára története (1872–1931). Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 13, (3), 321–327 (1937). – 2. Novák I.: Dr. Dávid Lajos nyugalmába vonult. Gyógyszerészet 3, (1), 33–34 (1959). – 3. Novák I.: Dr. Dávid Lajos 1889–1962. (Nekrológ) Gyógyszerészet 6, (10), 390–391, (1962). SZOTE Évkönyve az 1960/61. az 1961/62. és az 1962/63. tanévről. Szeged 1965. SZOTE 315–318 p. – 4. Szegedi Egyetemi Almanach 1921–1970. (Szerk.). Lisztes L., Zallár A. Szeged, 1971. JATE-SZOTE 398. p. – 5. Emlékezés dr. Dávid Lajos születésének 100. évfordulóján. Írták: Kovács L. – Kedvessy Gy. – Selmecci B. – Mezey G. – Kristó Nagy I.: Gyógyszerészet 34, (5), 227–232 (1990).

A. Zallár: Remembering Prof. Pharm. Lajos Dávid on his 110th birth anniversary.

Szeged, Tisza-Lajos-körút 109. = 6725

6723 Szeged, Kővárosi út 1/a

Gyógyszerészek nyomában...

DR. SZÁSZ KÁLMÁN
(1910–1978)

1910. október 7-én született Sepsiszentgyörgyön. A helybeli Szent György Gyógyszertárban volt gyakornok. 1934-ben a bukaresti Tudományegyetemen gyógyszerészi oklevelet, 1938-ban a kolozsvári egyetemen tanári oklevelet szerzett. A harmincas években Magyarországra költözött, s a budapesti Wander gyárban helyezkedett el. 1939-től 1944-ig a gyár analitikai laboratóriumának volt a vezetője. 1945-től a Kőbányai Gyógyszerárugár győgnövény osztályán dolgozott előbb beosztottként, majd vezetőként. Elsősorban az anyarozs és a digitális hatóanyagainak kutatásával foglalkozott. Több szabadalma és találmánya jelzi munkásságának eredményességét. Kitüntetések és emlékérmek jelzik tevékenységének értékét. 1978. augusztus 23-án hunyt el Budapesten.

(Gyógyszerésztörténeti naptár – '99. december
Solvay Pharma Kft. kiadása)